

Nuorten aikuisten kokemuksia ja käsityksiä kasvomaskien käytöstä COVID-19-pandemian aikana Suomessa

Huomioita
haastattelututkimuksesta

Sisältö

3. Tutkimuksen taustaa
4. Yleiskatsaus: maskin käyttämiseen vaikuttavia tekijöitä
5. Syyt käyttää maskia: 1. Muiden suojaaminen
6. Syyt käyttää maskia: 2. Mahdollisuus aktiiviseen toimijuuteen ja vastuunkantoon
7. Haasteita: Sosiaaliset 1/2
8. Haasteita: Sosiaaliset 2/2
9. Haasteita: Henkiset
10. Haasteita: Käytäntö
11. Suurimmat esteet käyttää maskia kyselytuloksissa
12. Maskeihin liittyviä virhekesityksiä
13. Yhteystiedot

Tutkimuksen taustaa

- Tässä esityksessä kuvataan kesällä 2021 toteutetun laadullisen haastattelututkimuksen huomioita kasvomaskeihin liittyvistä kokemuksista ja käsityksistä.
- Haastateltavat olivat 18–25-vuotiaita Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla asuvia nuoria aikuisia.
- Lisäksi esitykseen on nostettu vertailuna toukokuussa 2021 toteutetun kyselytutkimuksen kuvailevia tuloksia 18–25-vuotiaiden osallistujien osalta. [Lue lisää kyselystä täältä.](#)
- Esitykseen on esimerkinomaisesti koottu tekijöitä, jotka saattavat aineiston perusteella edistää, helpottaa tai estää kasvomaskien käyttämistä

Yleiskatsaus: maskin käyttämiseen vaikuttavia tekijöitä

- Aikomus käyttää maskia vaihtelee käyttötilanteen mukaan
 - Kyselytutkimukseen osallistuneista vain harva aikoi mennä seuraavan viikon aikana kauppaan (7 %) tai kulkea julkisilla (4 %) ilman maskia, mutta 52 % ei olisi käyttänyt maskia tavatessaan ystäviä tai perhettä sisätilassa
- Haastatteluaineisto valottaa käyttämiseen vaikuttavia tekijöitä, joita ovat esimerkiksi
 - Onko suojainta **pakko** käyttää?
 - Uskonko suojaimen **ehkäisevän** tartuntoja?
 - Koenko suojaimen olevan tässä tilanteessa **tarpeen**?
 - Käyttävätkö **muut** paikalla olevat suojainta?
 - Aiheutuuko suojaimen käytöstä **haittaa**?
 - Onko suojain **mukava**?
 - Onko suojain **käytännöllinen**?

Huom., seikat eivät ole tärkeysjärjestyksessä.

Yleiskatsaus: maskin käyttämiseen vaikuttavia tekijöitä

- Aikomus käyttää maskia vaihtelee käyttötilanteen mukaan
 - Kyselytutkimukseen osallistuneista vain harva aikoi mennä seuraavan viikon aikana kauppaan (7 %) tai kulkea julkisilla (4 %) ilman maskia, mutta 52 % ei olisi käyttänyt maskia tavatessaan ystäviä tai perhettä sisätilassa
- Haastatteluaineisto valottaa käyttämiseen vaikuttavia tekijöitä, joita ovat esimerkiksi
 - Onko suojainta **pakko** käyttää?
 - Uskonko suojaimen **ehkäisevän** tartuntoja?
 - Koenko suojaimen olevan tässä tilanteessa **tarpeen**?
 - Käyttävätkö **muut** paikalla olevat suojainta?
 - Aiheutuuko suojaimen käytöstä **haittaa**?
 - Onko suojain **mukava**?
 - Onko suojain **käytännöllinen**?

Huom., seikat eivät ole tärkeysjärjestyksessä.

Syyt käyttää maskia: 1. Muiden suojaaminen

- Kasvomaskien käyttämiselle jokaisessa haastattelussa mainittu peruste liittyi virustartuntojen leviämisen estämiseen
 - Kyselyyn vastanneista yli puolet (64%) uskoi suojaavansa itseään ainakin jonkin verran käyttämällä maskia ja lähes kaikki (92%) ajattelivat suojaavansa muita
- Epäilyihin maskin käytön oleellisuudesta voi liittyä **epävarmuus taudin vaarallisuudesta tai maskien tehokkuudesta**
- Halukkuuteen estää tartuntojen leviämistä liittyi myös se, hahmotettiinko koronataudin tuottavan vakavan **riskin tilanteessa oleville**
 - läkkäämpiä ihmisiä tavatessa maskin käyttäminen voitiin nähdä oleelliseksi. Oman ikäluokan kanssa maskille ei välttämättä nähty tarvetta.
 - Tartuntaketjuja voitiin pyrkiä arvioimaan etukäteen, esimerkiksi jos aikomuksena oli tavata isovanhempia myöhemmin
 - *“...tavallaan ei muhun, mutta heihin kohdistuva riski on suurempi ja -- en halua omalletunnolle, että vahingossa antaisin koronan isovanhemmille-- Tulee niinkun vastuullisempi olo ja siinä tilanteessa on muutenkin huolellisempi niiden säännösten kanssa ja noudattaa turvavälejä paremmin ja tapaa just ulkona eikä sisällä ja tämmöistä.”*

Syyt käyttää maskia: 2. Mahdollisuus aktiiviseen toimijuuteen ja vastuunkantoon

- Haastatteluissa kuvattiin maskin käyttöä mahdollisuutena tehdä oma osuutensa koronan leviämisen estämisessä
- Maskia käyttämällä voi kokea näyttävänsä muille esimerkkiä
 - *“Jos mulla on mahdollisuus pitää tietyt näkemykset yllä, niin se vaikuttaa myös mun kaveripiiriin ja se saattaa levitä siitä mun kaveripiiristä laajemmalle...”*
- Maski nähtiin **mahdollisuutena vaikuttaa** yhteiskunnalliseen tilanteeseen
 - *“Mä en haluu kattoo enää yhdenkään mun muusikkoystävän Facebook-päivityksiä jossa ne myy niitten instrumentteja, jotta ne sais rahaa ruokaan.”*
 - *“...jos pystyy vaikuttaan siihen, että mahdollisimman vähän ihmisiä sairastuu ja altistuu.”*

Haasteita: Sosiaaliset 1/2

- Haastatteluaineiston perusteella maskin käyttö viestii **luottamuksen puutteesta**
 - "...jos mä nyt käytän maskia, niin ... siit välitty se viesti et mä en luota siihen mitä sä olet, tai missä sä olet mennyt, tai mitä sä olet tehnyt, niin... Ehkä se on myös semmonen ... viesti, jota ei halua jakaa eteenpäin."
- Miten toimitaan silloin, jos **läheinen ei koe tarvetta** käyttää maskia
 - "...koska kaikilla on kuitenkin omat mielipiteet ja ajatukset, niin ei sitten ite välttämättä halua olla se joka yrittää pakottaa ... laittaa sen maskin päälle. Siit tulee vaan sitten inhottava fiilis, eikä välttämättä niin kiva sit tavata... sitä kaverii siinä hetkessä, kun ruvetaan kinastelee jostain maskin käytöstä."
- **Erottuminen joukosta**, kun ympärillä olevat eivät käytä maskia
 - "...Mä olin siis ulkoilmassa, mikä niinkun on täysin fine olla käyttämättä ...mut sit samaan aikaan siellä oli aika paljon ihmisiä, jotka tykkäs olla tosi lähellä toisiaan. Ja ... teki mieli käyttää [maskia]. Mut ... tuli sit kuitenkin semmonen kynnyks siihen, et mä en nyt halua olla se ainut, tai se toinen joka on tässä ulkona ja käyttää sitä."

Haasteita: Sosiaaliset 2/2

- Jos muilla ei ole maskia, sen käyttäminen voi tuntua **nololta** tai **vainoharhaiselta**
 - *"ollaanks me nyt jotain noloja friikkejä tässä"*
- Rutinoituminen maskin käyttöön voi suurilla ja pienillä paikkakunnilla tapahtua eri tahdissa
 - *"[pääkaupunkiseudulla] on helpompaa olla koko ajan se maski päässä ... mut maskien käyttö ... ei oo rutinoitunutta siellä mun kotipaikkakunnalla"*
- Ristiriitatilanteissa saattaa syntyä **paine mukautua** muiden tahtoon
 - *"semmonen sosiaalinen paine... just sillee, että ei mitään semmosia ja mitään tarte, että tuttuja ollaan"*
- Muiden maskittomuus voi johtaa oman käyttämisspätöksen kyseenalaistamiseen ja ajatukseen **oman panoksen turhuudesta**
 - *"...Jos näyttää siltä että muut ihmiset ei oo huolissaan, niin sit rupee aina kyseenalaistamaan, että oonko mä sit ihan turhaan huolissani. -- Ei se ollu mitenkään rakentavaa ajattelua, mut semmosta niinkun [naurahtaa] turhaa huolehtimista siitäkin."*

Haasteita: Henkiset

- Maski muistuttaa pandemiasta, joten se **kuormittaa henkisesti**
 - *"sillon kun niit ystäviä näkee naamatusten, niin sillon haluaa olla miettimättä tätä vallitsevaa maailmantilannetta, niin se jotenkin se maskien pitäminen alleviivais sitä niin pahasti, et se vähän veis sen... ilon siitä tapaamisesta."*
 - *"haluu edes sisätiloissa omien tuttujen ihmisten kanssa... olla niinkun mitään ei oliskaan ... ei jaksais murehtia omassa kodissaan semmosta asiaa"*
- Ohjeiden noudattaminen tuntuu **epäloogiselta**
 - *"...kun ei siellä altaassa sitä maskia voi käyttää, niin sit se tuntuu jotenkin kummalliselta, että kun siellä on oltu ilman maskii, niin sitten... Sit se pitäis niinkun äkkiä vetää kasvoille kun sinne pukuhuoneeseen pääsee, kun pari sekuntii sitten ollaan oltu kun mitään ei oliskaan."*
- On **väsynyt pelkäämään** tartuntaa
 - *"...sillon ekana koronakeväänä, niin se ajatus oli se, että tän pystyy vaan niinkun kotiin linnoittautumalla odottamaan, että tää myrsky menee ohi. Ja sit kun tää on pitkittynyt, niin sit ... tavallaan on ehkä hyväksynyt sen, että se on tietynlainen vaara että se iskee omalle kohdalle. Ja sit samalla kun on semmonen olo et se vaara on vaan heikentynyt, niin sitten sitä ei jaksakaan pelätä."*

Haasteita: Käytäntö

- Jatkuva maskin pois ottaminen ja päälle laittaminen
 - *"...kun sen maskin on kerran ottanu pois, niin sitten jos vaikka nousee siit pöydästään sitten vessaan tai hakemaan jotain lisää tai jotain vastaavaa, niin sitten siinä kohtaa se tuntuu aina työmaalle sitten aina laittaa uudestaan se maski takasin ja... Ja sitten taas pois."*
- Kädet täytyy pestä aina, kun koskee maskiin
 - *"Se, että joka kerta pitää ottaa uus. Joka kerta pitää puhdistaa kädet ennen sitä ... jos ... laittaisin heti taskuun, niin sit ei olis vaikea."*
- Maskista on liikaa vaivaa suhteessa tilanteeseen liittyvään riskiin
 - *"Et jos on vaikka tuolla lenkkipolulla ja siellä tulee hyvin satunnaisesti koiranulkoiluttaja vastaan, niin ei se... tunnu mitenkään vaivan arvoselta siinä kohtaa."*
- Kun maskietiketti puuttuu
 - *"minne se pitää nyt laittaa ja täs pitää syödä välissä ja pidäns mä sen jossain tässä niinkun leuan alla laskettuna, vai... mihin mä sen maskin laitan"*

Suurimmat esteet käyttää maskia kyselytuloksissa

48%

**Maskin
unohtaminen**

23%

Epämukavuus

22%

**Silmälasien
huurtuminen**

Vastaajia 252 henkilöä, 18 -25 vuotiaat, koko Suomi

Maskeihin liittyviä virhekäsityksiä

- Myytti 1: Rokotettujen kesken ilman maskia tapaaminen on riskitöntä
 - *"...jos on rokotettu tai on ollu korona, niin ei tarvii maskeja, niin tuntuu sillai, että ei oo mitään niinkun siinä riskiä."*
- Myytti 2: Jos maskin joutuu ottamaan joksikin aikaa pois, sitä ei kannata laittaa ollenkaan
 - *"...varmaan myös kavereiden kanssa sitten tulee muutenkin ... syötyä tai juotua tai oltua jotenkin lähekkäin yhteisen pöydän ääressä tai sohvalla tai jossain ja sitten... Et ei siitä varmaan olis siitä maskista hyötyäkään, kun kuitenkin oltais sen syömisen tai muuten ajan ilman."*
- Myytti 3: Maskista ei ole hyötyä, jos kosketellaan samoja pintoja
 - *"...vaikka ois se maski, niin siin vois kuitenkin olla se riski että ne [kaverit] saa sen koronan, jos vaikka koskee jotain samoja asioita, tai ottaa just sen hetkeks pois ... ei niinkun turhaan jaksa sitä käyttää..."*

Yhteystiedot

Katri Kostamo

katri.kostamo@tuni.fi

Meri Pietilä

meri.pietila@tuni.fi

Nelli Hankonen, PI

nelli.hankonen@tuni.fi

www.citizenshield.fi

*The project is funded by
The Academy of Finland*

@Kansalaissuoja

Citizen Shield Project

Citizen Shield

